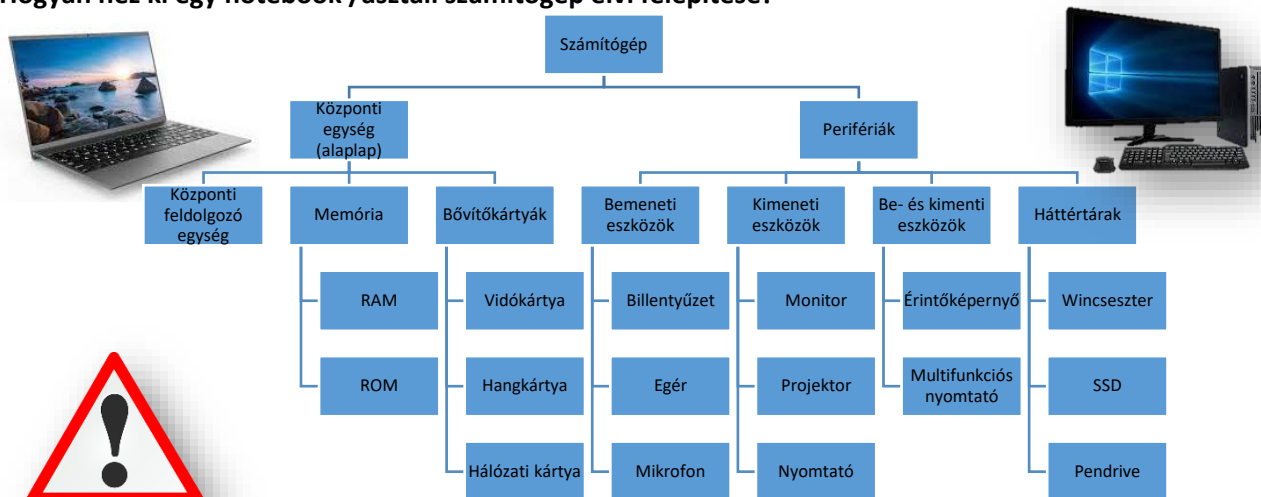

Hogyan néz ki egy notebook /asztali számítógép elvi felépítése?

AZ ALAPLAP RÉSZEI

Alaplap: A számítógép működéséhez elengedhetetlen áramkörök találhatók. Egy részük fixen beforrasztva, míg mások (pl. a processzor, a memóriák) csatlakozókban helyezkednek el. Az alaplap biztosítja az áramkörök közötti kommunikációt és a rajta található csatlakozók révén modulárisan bővíthetővé teszi a számítógépet.

Processzor: A (CPU= Central Processing Unit) a számítógép központi feldolgozó egysége.

A CPU feladatai:

- Vezéri a számítógép működését, a memóriában tárolt program alapján.
- Aritmetikai és logikai műveleteket végez.

A CPU tehát az agy. Tud számolni és irányítani. Ugyanakkor csak azt csinálja, ami a programban le van írva. Azt viszont gyorsan és megbízhatóan.

A be- és kimeneti egységek illesztő áramkörei (pl. videó kártya, hálózati kártya, hang kártya) lehetővé teszik a perifériák (be- és kimeneti egységek) csatlakoztatását. A perifériák a számítógép központi egységéhez kívülről csatlakozó eszközök, amelyek az adatok ki- vagy bevitelét teszik lehetővé.

A hűtőbordák és a hűtőventilátor a processzor túlmelegedése ellen véd.

A **memória** tárolja a számítógép működéséhez szükséges programokat és adatokat. A memóriában az adatokat sorszámozott rekeszekben tárolják. Fajtái:

- RAM (Random Access Memory - közvetlen elérésű tár): írható és olvasható, kikapcsoláskor áram hiányában elveszti tartalmát.
- ROM (Read Only Memory - csak olvasható tár): olyan „gyárilag beépített” programrészeket tartalmaz, amely például a számítógép indításához szükséges.

Hogyan csoportosítjuk a perifériákat?

1. *Beviteli* perifériák (adatokat befelé viszünk a számítógépbe)
2. *Kiviteli* perifériák (adatokat kifelé viszünk a számítógépből)
3. *Be- és kiviteli* perifériák (az eszköz mindkét irányba adatokat szállít)

BEVITELI PERIFÉRIÁK

Billentyűzet: Feladata, hogy adatokat, illetve utasításokat, parancsokat vigyünk be a számítógépbe. Típusait a billentyűk száma és azok nyelv szerinti kiosztása alapján szokás megkülönböztetni. A magyar billentyűzeten külön billentyűk vannak a speciálisan magyar betűkre (karakterekre), az ékezetes magánhangzókra.

Részei:

- Betűk
- Számok 0-9
- Funkció bill. F1-F12
- Vezérlő bill. (ctrl; alt; tab; Enter; Shift; Back Space; stb.)
- Kurzormozgató bill. (↑↓←→)

Az **egér** (mouse) a grafikus operációs rendszerek megjelenésével vált nélkülözhetetlen perifériává. Használata nagyban megkönnyíti a számítógéppel végzett munkánkat. Az egér mozgatásával egy mutatót (kurzor) irányíthatunk a képernyőn, és segítségével különböző műveleteket végezhetünk el az ott található objektumokon.

Típusai:

- Mechanikus
- Optikai

Típusai:

- Vezetékes
- Vezeték nélküli

Web kamera: Képi, videóanyagok bevitelére alkalmas hardver eszköz. Fontos tulajdonságok:

- Felbontás
- Képfrissítés

Mikrofon: Hang bevitelére alkalmas hardver eszköz.

Scanner-ek három fajtáját használjuk:

Kézi leolvasó: alkalmazása: boltokban, gyógyszertárakban vonalkód leolvasásra; előnye: gyors, olcsó, bármekkora felület leolvasására; hátránya: ha nagy képet scannelünk, akkor nehéz az összeállítás
150-300 DPI*

Lapleolvasó: alkalmazása: faxgépben található meg előnye: kis helyen elfér hátránya: csak egy lapot tud beolvasni (pl.: könyvet nem)
300-600 DPI

Síkágyas scanner: alkalmazása: legelterjedtebb az otthoni felhasználók körében; előnye: könyveket is beolvashatunk; hátránya: viszonylag nagy helyet foglal
300-1200 DPI

Egyéb beviteli eszközök:

Digitális fényképezőgép

Touchpad (tapipad)

Joystick (botkormány)

Trackball (hanyattgér)

KIVITELI PERIFÉRIÁK

A **monitorok** a számítógépekhez csatlakoztatott legfontosabb kiviteli(output) perifériák. Feladata az információk, adatok (grafikus) megjelenítése. Három fajtát különböztetünk meg, melyből jellemzően már csak egyet használunk.

CRT*

Cathode Ray Tube
Katódsugárcsőes monitor

*nem használjuk

LED

Light-Emitting Diode
(=fényt kibocsátó dióda)

PDP*

Plazma Display Panel
Gázplazmás monitor

Jellemző tulajdonságok:

- Méret (16", 19", 21")
- Fényerő
- Felbontás (800*600, 1024*768, 1600*1200)
- Sugárzás mértéke
- Frekvencia (Hz)
- Energiatakarékosság (A+)
- 4:3, 16:9 képarány

A **projektor**, video projektor vagy digitális vetítő a számítástechnikában egy kimeneti eszköz. A számítógéptől egy kábelen videojelet kap, és az ennek megfelelő képet a lencséjén keresztül kivetíti egy külső felületre, például falra, vászonra stb. A video projektort elsősorban konferenciákon és előadásokon, tanórákon használják prezentációk bemutatására.

Hangszórónak nevezzük azokat az elektronikai eszközöket, amelyek elektromos jelet hallható hanggá alakítanak. Az aktív hangszórók jelerősítő elektronikával vannak egybeépítve.

Nyomatók (a legelterjedtebbek):

Mátrix nyomtatók:

Működési elv: Egy a papír és a nyomatófej között elhelyezkedő festéket tartalmazó szalagból kis tűk ütése hatására, festék préselődik a papírra. A nyomatófej általában 9 vagy 24 egymás fölött elhelyezett tűt tartalmaz. Minél nagyobb a tűk száma, annál jobb minőségű a nyomtatás.

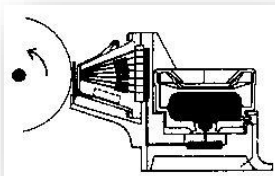
Alkalmazás: számlák, blokkok nyomtatása, boltokban, gyógyszerárakban
Hátrány: rossz nyomtatási minőség, nagy zaj, igen kicsi nyomtatási sebesség.
Előny: alacsony ár, kis üzemeltetési költség és több példány egyszerre történő nyomtatása.

Tintasugaras nyomtatók:

Működési elv: Apró fúvókákból kilvellő tintacseppek segítségével állítják össze a képet a papíron. Egy nyomatófej akár több száz fúvókát is tartalmazhat.

Hátrány: a magas üzemeltetési költség.

Előny: alacsony ár, viszonylag jó minőségű nyomtatás.

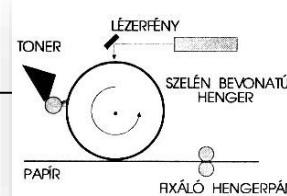

Lézer nyomtatók:

Működési elv: A nyomtató egy fényérzékeny hengert tartalmaz, amelyet kezdetben pozitív elektromos töltéssel töltenek fel. A forgó hengerre a képet érintett pontokban negatív töltés jön létre, amely magához vonzza a pozitív töltésű festékpórt. A kép átkerül a henger alatt áthaladó, és előzőleg pozitívrá töltött papírra. Végül egy fűtőhenger a papírra égeti a festékszemcséket.

Hátrány: Magas ár.

Előny: alacsony üzemeltetési költség, gyors és jó minőségű nyomtatás.

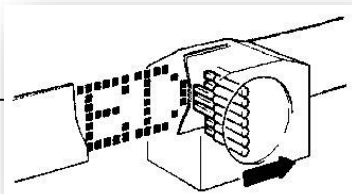

Hőnyomatók:

Alkalmazás: számlák, címkék nyomtatása; a nyomtatási kép egy hőérzékeny papír melegítése által keletkezik

Plotter: (rajzgép) nagyméretű műszaki rajzok, képek nyomtatására
* már nem használjuk

KI- ÉS BEVITELI PERIFÉRIÁK

Ki- és beviteli perifériák:

Érintőképernyők:

Egyszerre lehet ujjal, speciális ceruzával információt bevinni, és megjelenít számunkra információkat.

Multi funkciós gépek:

Ezekkel az eszközökkel lehet scannelni (képet beolvasni) és nyomtatni is.

Játék konzolok:

Olyan eszközök, amelyek a számítógépes játékok élményszerű használatához szükségesek, és valamilyen módon visszafelé is jelez (pl. vibrál)

EGYÉB ESZKÖZÖK – EGYÉB FOGALMAK

A **tápegység**, amely a számítógép alkotóelemeit látja el a szükséges árammal, pontosabban a szükséges értékű és terhelhetőségű stabil feszültségekkel. Saját áramköreinek hőmérséklete alapján vezérelheti a hűtő ventilátorokat.

A **szünetmentes tápegység** olyan eszköz, mely villamos energiát biztosít számítógépeknek és egyéb berendezéseknek, akkor is, ha a villamos hálózaton bármilyen ok miatt megszűnik a készülék működéséhez szükséges tápfeszültség (pl. feszültségingadozás, feszültségletörés vagy áramszünet lép föl).

Gépház:

A számítógép főbb alkatrészeit tartalmazó „doboz”. Több fajtája van: asztali „torony”, „fekvő”; hordozható notebook: keret.

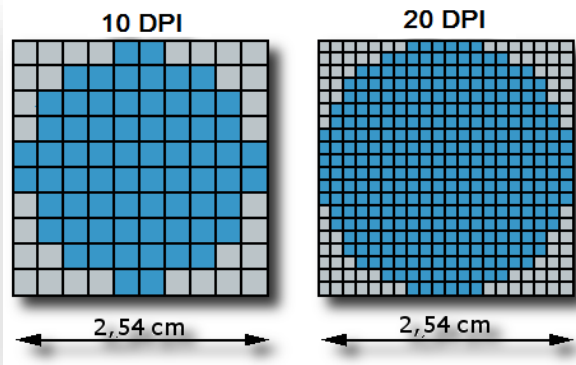
Mi az a kompatibilitás?

Együttműködés más szoftverek és hardverek között. (Pl.: Egy Windows-os gépre feltelepíthető-e, egy iOS-es program?)

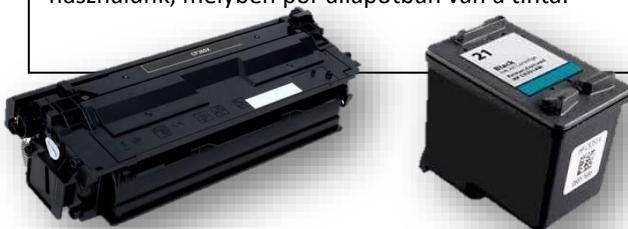
Mi az a DPI?

Nyomatónknál, scannereknél használt mértékegység. (Dots Per Inch) Képpontok száma inchenként. Azaz hány képpontot tud megjeleníteni, nyomtatni, vagy beolvasni inchenként. (1 inch = 2,54 cm)

Mi a toner és a nyomtató patron közötti különbség?

Míg a tintasugaras nyomtatóba nyomtatópatront használunk, melyben folyékony állapotban van a tinta. Addig a lézernyomtatókban tonereket használunk, melyben por állapotban van a tinta.

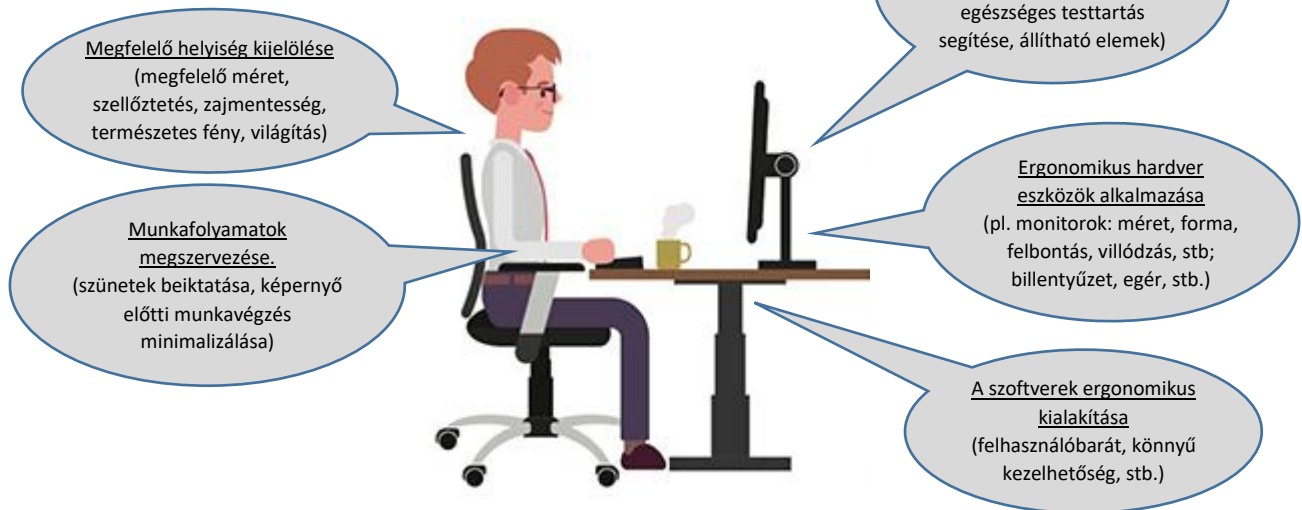

Mi az az ergonómia, mi a célja?

Az ergonómia, az ember és a technikai berendezések kapcsolatával foglalkozó tudományág. Célja: olyan munkakörülmények kialakítása, melyek az emberi adottságoknak leginkább megfelelnek, és a dolgozók, tanulók egészségének megőrzését leginkább segítik.

Nézzünk néhány példát az ergonomikus munkahely kialakítására:

Melyek a digitális eszközök egészségkárosító hatásai?

Egészségkárosodás fajtái lehetnek:

- pszichés (mentális) problémák,
- fizikai állapotromlást előidéző tényezők

Mentális: a függőség hangulati és viselkedésmódbeli változásokat idéz elő. (agresszivitás, kimerültség, lobbanékonyág, koncentráció hiány, fáradtság)

Fizikai problémák: gerincferdülés, elhízás, magas vérnyomás, mozgáshiány, újporckopás, szemlátásproblémák, tartáshibából akadó elváltozások

Mit jelent a környezetvédelem a digitális kultúrában?

Manapság – szerencsére – egyre nagyobb az igény arra, hogy a földünk védelmében mindenki tegye meg a tőle telhetőt. Az informatika sajnos nem tartozik a környezetkímélő iparágak közé. De a nyugati fejlett országokban van hajlandóság és lehetőség a tudatos „zöld” lét felé menni. A feltörekvő országokban (mit „összeszerelő” üzemek és tömeges termelés áthelyezések helyszínei) egyelőre még nem ez az elsődleges szempont sajnos.

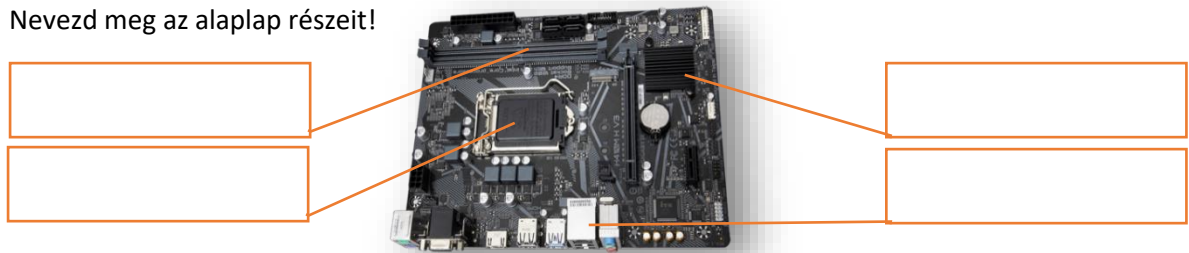
Nézzünk pár példát, hogy mit tehetünk mi a környezetért:

- Ne azonnal cseréljük le számítógépeinket, mobiltelefonjainkat. Ha lehet például a lelassult gépünknel wincheszterünket cseréljük le SSD-re, vagy telepítsük újra az operációs rendszerünket. Mobiltelefonunk akkumulátorát cseréljük le és ne új telefont vegyünk, ha hamar lemerül.
- Az adatainkat tároljuk biztonságos felhő szolgáltatásban.
- Legyen papírmentes az adminisztráció. Használjuk az e-ügyintéztést!
- Válasszunk energiatakarékos eszközöket!
- Figyeljük a választott eszköz várható élettartamára!
- Esetleges újrahasznosított eszközök használata.
- Az elektronikus hulladék leadása az erre kijelölt helyeken.

01/2. ELLENŐRZŐ FELADAT

1.) Nevezd meg az alaplap részeit!

2.) Nyilazd oda a megfelelő csatlakozókat a foglalatokhoz! Majd nevezd meg őket az alsó vonalon!

3.) Melyik periféria bemeneti (B), kimenetei (K) vagy be- és kimeneti (BK)? Írd a körökbe a megfelelő betűjelet!

4.) Melyik helyes ergonómiailag? Tegyéél „✘” jelet a rossz és „✓” jelet a megfelelő helyekre!

